

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

כ"ף מנחם-אב, ה'תשל"א

יו"ל לש"פ עקב, יום ההילולא כ"ף מנחם-אב, ה'תשע"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ עקב, יום ההילולא כ"ף מנחם אב — הננו מוציאים לאור חלק מהתועדות כ"ף מנחם אב ה'תשל"א, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ס"ו מנחם אב, ה'תשע"ז,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2017 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5777 • 2017

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. שיחת יום ד' פ' עקב, כ"ף מנחם-אב, ה'תשל"א.

בלתי מוגה

א. כיון שזוהי התועדות הקשורה עם יום ההילולא של אאמו"ר, הי' מן הראוי להתחיל בענין של תורה מבעל ההילולא.

אבל רגיל גם להתחיל עם סיום מסכת — דכיון שיש חילוקי המנהגים בנוגע ליום הילולא ויארציט, אם צ"ל ענין של התועדות כפשוטה, הקשורה גם עם "גדולה לגימה שמקרבת"¹, או שההנהגה צ"ל בצד ההפכי, הנה אחד הדרכים לתווך ביניהם הוא עי"ז שמקשרים זאת עם סיום מסכת, ולכן "עבידנא יומא טבא לרבנן"².

ובכן: ישנו ענין מיוחד בנוגע לכתבי אאמו"ר, שמסיימים עתה להדפיס מכתביו "חידושים וביאורים לש"ס משנה וגמרא" — ע"ד הקבלה, אבל בביאור נפלא בכמה דיוקים ופרטים במשנה וסוגיות הש"ס; אלא שאין זה ענין של "סיום", ולכן רק אזכיר את הענין שעליו מתעכב אאמו"ר בהתחלת הספר שנדפס עתה, ומיד לאח"ז ייערך הסיום, ולאחרי הסיום יתבאר הענין שבתורת אאמו"ר.

ב. בהתחלת הספר³ מתעכב אאמו"ר על סיפור הגמרא במסכת תענית⁴:

"רב נחמן ורבי יצחק הוו יתבי בסעודתא, אמר ל"י רב נחמן לרבי יצחק, לימא מר מילתא,

[ומובן שכוונת הגמרא אינה ל"מילתא" סתם, אלא לדבר תורה, שהרי "שנים שיושבים .. (צ"ל) ביניהם דברי תורה"⁵ — כל שנים שיושבים, ועאכו"כ אמוראים, וגדולי האמוראים כמו ר"נ ור"י, ועאכו"כ ששאלה ובקשה זו ("לימא מר מילתא") הובאה בתושבע"פ — הרי בודאי שהכוונה היא לדבר תורה. וכדמוכח גם מהמשך סיפור הגמרא], אמר ל"י, הכי אמר רבי יוחנן, אין מסיחין בסעודה, שמא יקדים קנה לושט ויבוא לידי סכנה (ולפיכך לא אומר לך כלום).

בתר דסעוד (וכבר לא היתה מניעה לומר דבר תורה מטעם ש"אין מסיחין בסעודה" — קיים ר"י בקשתו של ר"נ לומר דבר תורה, ו)אמר

(1) ראה סנהדרין קג, סע"ב ואילך. לש"ס משנה וגמרא.
 (2) שבת קיח, סע"ב ואילך. ה, ב (ובפרש"י).
 (3) תורת לוי"צ — חידושים וביאורים
 (4) אבות פ"ג מ"ב.
 (5) אבות פ"ג מ"ב.

ל"י, הכי אמר רבי יוחנן, יעקב אבינו לא מת (אלא חי הוא לעולם). אמר ל"י, וכי בכדי (בחנם) ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא? אמר ל"י, מקרא אני דורש (והאי דחנטו חנטיא סבורים היו שמת), שנאמר "ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים (ודחנטו חנטיא נדמה להם שמת, אבל חי הי').

(ואף שר"י קיים כבר בקשתו של ר"נ לומר דבר תורה, הוסיף ו)אמר רבי יצחק (עצמו, ולא בשם ר' יוחנן), כל האומר רחב רחב מיד נקרי (נעשה בעל קרי). אמר ל"י רב נחמן, אנא אמינא ולא איכפת לי (איני חושש). אמר ל"י, כי קאמינא ביודעה ובמכירה.

כי הוּוּ מיפטרי מהדדי, אמר ל"י, ליברכן מר, אמר ל"י וכו' יהי רצון שיהיו צאצאי מעיך כמותך".

ג. ובכן, ענין זה נתבאר ע"י אאמו"ר ע"ד הקבלה, אבל, כל ענין שבתורה ישנו בכל ד' חלקי התורה, פשט רמז דרוש וסוד, וכן בענינינו, שהדיוקים בזה (שמדייק אאמו"ר) הם גם בפשטות הענינים, וכמו: "להבין השייכות דהמימרות דר' יוחנן, מה שאין מסיחין בסעודה ומה שיעקב לא מת, זה לזה".

[ויש להוסיף בזה:

הן אמת שלאחרי המענה של ר"י על שאלת ובקשת ר"נ "לימא מר מילתא": "הכי אמר רבי יוחנן, אין מסיחין בסעודה" (ולפיכך לא אומר לך כלום), הוצרך ר"י למלא בקשת ר"נ (שלא נתמלאה עדיין) ולומר דבר תורה — הרי ישנם כו"כ מימרות של ר' יוחנן, ולמה בחר דוקא המימרא ד"יעקב אבינו לא מת".

וקושיא גדולה יותר: הרי המאמר "אין מסיחין בסעודה" כשלעצמו הוא דבר תורה, ועכצ"ל שהי' בזה חידוש לגבי ר"נ (ולא שידע זאת בלאה"כ), דאל"כ, לא הי' ר"נ מבקש מר"י "לימא מר מילתא" בשעה שיושבין בסעודה. וא"כ, בדברי ר"י "הכי אמר רבי יוחנן אין מסיחין בסעודה", נתמלאה כבר בקשת ר"נ "לימא מר מילתא".]

ומוסיף לדייק בנוגע ל"השייכות דהמימרא דר' יצחק עצמו, כל האומר רחב רחב, להמימרות הקודמות".

ומבאר אאמו"ר כל דיוקים אלו בהתחלת הספר, ובעזה"י יתבאר לקמן קשר הדברים בנגלה ובפשטות.

ויש להוסיף גם השאלה הידועה בתורה — "למאי נפק"מ":
 בשלמא "אין מסיחין בסעודה" — הרי זו הוראה בהלכות דרך
 ארץ שנוגעת בכל פעם שיושבין לסעודה; אבל למאי נפק"מ להלכה
 לדינא הענין ד"יעקב אבינו לא מת"?!
 ולמאי נפק"מ המימרא ד"כל האומר רחב רחב", בה בשעה
 שמוסיפים התנאי "כי קאמינא בידעה ובמכירה", כך, שזהו ענין שהי'
 נוגע רק בזמנה של רחב?
 וכפי שיתבאר לקמן.

* * *

ד. הסיום על מסכת חגיגה:

(א) "כל הכלים שהיו במקדש טעונין טבילה חוץ ממזבח הזהב
 ומזבח הנחושת מפני שהן כקרקע, דברי ר"א, וחכ"א מפני שהן מצופין",
 — ביאור הפלוגתא בין חכמים לר"א, מתלמידי ב"ש, ע"פ הסברא
 הכללית בכמה פלוגתות של ב"ש וב"ה (ולדוגמא — פלוגתא אחת בכל
 סדר), שב"ש מתחשבים בעיקר עם היסוד והתוכן הכללי של הענין,⁸
 ואילו ב"ה מתחשבים בעיקר עם פרטי הדברים,⁹ ולכן, לדעת ר"א, כיון
 שכללות המזבח הוא מזבח הזהב או הנחושת, הי' צריך לקבל טומאה
 (לולי דין התורה "שהן כקרקע"), ולדעת חכמים, כשיטת ב"ה — אינו
 מקבל טומאה, כיון שמצד פרטי המזבחות המתכת היא רק ציפוי שטפל

לדיין אלא מה שעניו רואות" (סנהדרין ו, סע"ב. וש"נ), ו"האדם יראה לעינים" (שמואל-א טז, ז), ולכן קבעה התורה שב"ד של בשר ודם אינו יכול לערוך חשבונות בנוגע למחשבה**, ש"עיקר התשובה היא בלב" (שאז לא יגיעו לעולם לבירור הגמור, ותמיד ישארו ספיקות עד כמה היתה התשובה אמיתית וכו' וכו'), אלא מסתכלים רק על המעשה והדיבור.
 (9) להעיר ממכתב מימי הסליחות שנה זו (אג"ק חכ"ז ס"ע רכה) — מענה על שאלה בענין זה.

(* והפסק "שמא הרהר תשובה בדעתו" — הרי זה רק לגבי הזולת, אבל הוא בעצמו יודע, וכלפי שמיא גליא שבוֹדאי נעשה צדיק גמור.
 (** וכמו שאין מענישין על מחשבה (ראה קידושין מ, א).

(7 בדוגמא בסדר זרעים — פלוגתת ב"ש וב"ה בנוסח הברכה על אש במוצש"ק, ש"ב"ה אומרים בורא מאורי האש", כיון ש"הרבה מאורות יש באש" (ברכות נב, ב), ובפרש"י: "שלהבת אדומה לבנה ויקרקת" — אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א, שכאן רואים שבפירושו רש"י מרומזים עניני קבלה (ראה גם תו"מ חל"ג ע' 207. וש"נ), כיון שג' גונים אלו מורים על ג' הקוין: קו החסד — לבן, קו הגבורה — אדום, וקו האמצעי — ירקרק (ראה גם תו"מ — סה"מ באתי לגני ח"ב ע' תצ. וש"נ).
 (8) וע"ד המבואר בתשובה הידועה של הנוב"י (מהד"ק או"ח סל"ה), שאע"פ שבנוגע לב"ד של מעלה מהני תשובה, וכדברי הגמרא במסכת קידושין (מט, ב) שהמקדש אשה "על מנת שאני צדיק [גמור], אפילו רשע גמור, מקודשת", מ"מ, ב"ד של מטה מענישים אפילו אם עשה תשובה — כיון ש"אין לו

ובטל לכלי (וזהו גם הקשר עם התחלת המסכתא¹⁰ — כנהוג ב"הדרן"¹¹ — פלוגתת ב"ש וב"ה בנוגע לראי' וחגיגה);

השייכות למאמר הגמרא ש"אין אור של גהינום שולטת" ב"תלמידי חכמים" ו"פושעי ישראל" — ע"פ שיטת ב"ה שמצד פרטי הענינים, הרי הענינים הבלתי-רצויים הם רק ציפוי, שטפל ובטל לעצם מהותם של בני"ה שהיא (כמו המזבח) טוב וקדושה,

והפס"ד כשיטת ב"ה, שגם כאשר בחיצוניות נמצא יהודי במעמד ומצב של "חירת או סומא" — "אל תבט אל מראהו"¹², דכיון שזהו מקחו של הקב"ה¹³, הרי בודאי שבפנימיותו הוא "כלה נאה וחסודה"¹⁴

הוא יבורך" (נדרים לח, א ובפרש"י).
12) שמואל-א שם.

13) וע"ד המסופר בגמרא (תענית כ, סע"א ואילך) אודות ר' אלעזר בר' שמעון ש"נודמן לו אדם אחד שהי' מכוער ביותר אמר לו .. כמה מכוער וכו', אמר לו .. לך ואמור לאומן שעשאני כו", והרי מובן שאצל ר"א בר"ש לא הי' תופס מקום יופי חיצוני, כך, שאם היתה לאותו אדם איזו מעלה, לא הי' אומר לו "כמה מכוער כו", ועכצ"ל, שלא היתה אצלו שום מעלה מלבד העובדה שידע שנכרא ע"י הקב"ה (ראה גם תו"מ ח"ס ע' 328. וש"נ). ועד"ז מי שאומר על בריאתו של הקב"ה שהיא "חירת או סומא", אומרים לו: לך ותטען לאומן שעשאני! ...

14) בנוגע לעצמו — הנה כשידע איניש בנפשי' כו', בודאי צריך לשוב בתשובה, ו"אין לך דבר שעומד בפני התשובה" (רמב"ם הל' תשובה ספ"ג),

— [וכפי שמבאר רבינו הזקן בלקו"ת פ' ראה לב, ג) שאפילו מי ש"נפרד ונכרת משרשו לגמרי, אעפ"כ, ע"י הרהור תשובה א' ישוב ויתדבק בשרשו .. כמו ד"מ אם הי' נמצא ברפואות לחבר גופו אל ראשו", והיינו שאף שבגשמיות אין עצה למי שנקטע ראשו רח"ל, הנה ברוחניות, גם מי שיש לו דעות נפסדות, ועד שנקטע ראשו, יש אפשרות לחבר את הראש אל הגוף, ויעל זה אמר הכתוב כי אבי ואמי עזבוני (ומ"מ) והי' יאספני" (ראה גם לקו"ת דרושי שמע"צ פג, סע"ב) — אבל בנוגע לזולת — אמרו חז"ל (אבות פ"א מ"ו) "הוי דן את כל האדם לכף זכות",

10) בסיום חלק זה של ה"הדרן" — אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

וכיון שישנו פס"ד במשנה ש"הכל חייבין בראי"*, והרי הטועה בדבר משנה חוזר, כיון שלא שייך בזה מציאות של טעות (ראה כתובות פד, ב. ושי"נ) — הרי בודאי שבקרוב ממש ובעגלא דידן יקיים הקב"ה הבטחתו ש"שם נעלה ונראה ונשתחוה לפניך", בביהמ"ק השלישי (שיבנה למטה מעשרה טפחים ע"י משיח צדקנו, ואח"כ יקבץ נדחי ישראל, שאז "הרי זה משיח בודאי", כפס"ד הרמב"ם (הל' מלכים ספ"י)), וכולם יביאו עולת ראי' וקרבת חגיגה ושלמי שמחה.

11) ומה שמצינו גדולי ישראל שלא היו מרוצים ממה שרוצים להראות "קונן" ולקשר סופן בתחילתן, אע"פ ש"גבה טורא בינייהו" (ראה לקו"ש שבפנים הערה 24) — הרי זה רק בנוגע ל"פלפול של הבל" וכיו"ב, אבל כשמדובר אודות פלפול שיש לו מקום בשכל הישר, הנה לא זו בלבד שזהו דבר רצוי, אלא זהו חלק בתורה, ואדרבה: פלפול התורה — ניתן למשה דוקא, אלא ש"נהג בה טובת עין ונתנה לישראל, ועליו הכתוב אומר טוב עין

*) ואף שנאמר "חזן כו" (כמו "קטן .. החיגר והסומא וכו'") — הרי בגאולה מגלותנו זה נאמר (ירמי' לא, ז) "בם עור ופסח וגו'", ומיד יתרפאו, כמ"ש (האיזנו לב, לט) "מחצתי ואני ארפא", כך, שלא יהיו בעלי מומים שפטורים מראי'; וכמו"כ לא יהי' ענין של קטנות ("קטן") בידיעת ה' וראיית ה', כמ"ש (ישע"י יא, ט) "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

(אלא שבשביל זה צריך שתהי' דעתו "מעורבת עם הבריות", לידע המעמד ומצב בעוה"ז עם כל הנסיונות כו'¹⁵), ועי"ז זוכים לנישואין של כנס"י עם הקב"ה¹⁶ —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חט"ז ע' 309 ואילך.

(ב) החילוק בין ב' המימרות: "אמר רבי אבהו אמר רבי אלעזר תלמידי חכמים אין אור של גיהנם שולטת בהן, קל וחומר מסלמנדרא, ומה סלמנדרא שתולדת אש היא הסך מדמה אין אור שולטת בו, תלמידי חכמים שכל גופן אש, דכתיב¹⁷ הלוא כה דברי כאש נאם ה', על אחת כמה וכמה. אמר ריש לקיש אין אור של גיהנם שולטת בפושעי ישראל, קל וחומר ממזבח הזהב, מה מזבח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינר זהב כמה שנים אין האור שולטת בו, פושעי ישראל שמלאין מצות כרמון, דכתיב¹⁸ כפלח הרמון רקתך, אל תקרי רקתך אלא רקנין שבך, על אחת כמה וכמה", — שר"א מדבר אודות מעלת התורה אצל בני"י, ת"ח¹⁹, שמציאותם

19) ובהקדם המבואר בספרים (ראה תניא אגה"ק ס"ה (קט, א). ובכ"מ) שבכללות נחלקים בני"י לב' סוגים — ישכר וזבולון (כמובא גם בפירושו רש"י על התורה (ויחי מט, יג. ברכה לג, יח)): ישכר — יושבי אוהל, שעיקר עסקם בלימוד התורה, וזבולון — בעלי עסקים, שעוסקים בעניני העולם, אלא שזוהו ע"פ תורה, ועד שנקראים "תמכין לאורייתא" (זח"ג נג, ב), אבל בכל אופן אינם נמצאים בד' אמות של תורה, אלא עושים דירה לו ית' בתחתונים ע"י עבודתם בעולם. ובנוגע לב' הסוגים דבני"י נאמר (נצבים ל, טו) "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב וגו'" (וכן הפכס), וכמ"ש הרמב"ם (הל' תשובה רפ"ה) "רשות לכל אדם נתונה אם רצה להטות לדרך טובה ולהיות צדיק הרשות בידו, ואם רצה להטות עצמו וכו' הרשות בידו", אלא שהקב"ה מבקש (ונותן כח שיוכל להיות) "ובחרת בחיים" (שם, יט). אמנם, כאשר חטא ופגם ועבר את הדרך, אזי ישנה המציאות ד"אור של גיהנם" אפילו אצל ת"ח*, אלא שלהיותו ת"ח שכל גופו

וכפי שמבאר רבינו הזקן (תניא פ"ל) פרטי הדברים שעל ידם אפשר להסביר זאת גם בשכל האנושי והגשמי, כך, שלמרות שלא טועים בהערכת מעמדו ומצבו, יכולים ללמד עליו זכות כזו שתורת אמת אומרת שזוהי זכות אמיתית, ולכן יכול לרקד עמו כפי שמרקדין עם "כלה נאה וחסודה".

15) ולא כמו מלאכים, שכיון שנמצאים למעלה ואינם יודע מה נעשה למטה, הנה כששואלים אותם, אזי מתחילים לחפש חסרונות וכו' וכו', ואילו כששואלים למטה, נוכח המלאך לדעת שאין ביכולתו לעמוד אפילו בנסיון הכי קל מהנסיונות שישנם בירידת הנשמה למטה. וכידוע כמה סיפורים מרובתינו נשיאינו, שכדי לעזור להזולת, הוצרכו תחילה למצוא בעצמם שמץ מנהו (ראה אג"ק אדמו"ר מהורי"צ ח"ג ס"ע שעט ואילך. וש"ג), שכן, אי אפשר להבין כיצד ראוי פלוני לתשובה, מחילה סליחה וכפרה, כל זמן שהוא בעצמו לא התנסה בענין זה עכ"פ בדקות דדקות. 16) "ביום חתונתו" ו"ביום שמחת לבו" — "זה בנין ביהמ"ק (השלישי) שיבנה במהרה בימינו" (תענית כו, ב (במשנה)).

(* כי לולי זאת, אינו מובן: מה עושה ת"ח בגיהנם?! אם הוא ת"ח — עליו להיות בבית

17) ירמ' כג, כט.

18) שה"ש ד, ג. ו, ז.

נעשית מציאות התורה²⁰, "גופן אש", ולכן הלימוד ש"אין אור של גיהנם שולטת בהן" (גם אם היא אצלם ענין של חטא²¹) הוא "מסלמנדרא שתולדת אש היא"²², ואילו ר"ל מדבר אודות מעלת המצוות אצל בני¹⁹, שהם רק "מלאים מצוות כרמון" (אבל לא נעשה גופן מצוות²³), ולכן הלימוד ש"אין אור של גיהנם שולטת בהן" הוא ממזבח שהוא רק מצופה זהב, כשם שהאדם נעשה מצופה²⁴ מהמצוה שמגינה עליו;

החילוק בין ת"ח, שאפילו אם סרח אין מבזין אותו, כיון שזהו בזיון²⁵ התורה²⁶, לאלו שרק "מלאים מצוות כרימון" (אבל אין זו המציאות שלהם), שמבזין אותם לקרותם "פושעי ישראל", בתור חלק מהכפרה שלהם;

והשינוי בהמימרות, שר"א מתחיל ב"ת"ח אין אור של גיהנם כו", ואילו ר"ל מתחיל ב"אין) אור של גיהנם כו", שלא קבע דיבורו בפושעי ישראל, אלא בכרייתו של הקב"ה —

בכריאה של שמים יכול להיות מ"תולדת אש" שרץ טמא — עאכ"כ בנוגע לנשמה שנתלכשה בגוף בשר ודם, ויש לה בחירה כו' (בניגוד לסלמנדרא שאין לה בחירה).

23 ולדוגמא: במצות תפילין — איש הישראלי הוא זה שמקיים את רצון הבורא ומניח את התפילין על עצמו, אבל לא שמציאותו נעשית מציאות התפילין; הוא בטל וטפל לתפילין, אבל לא התפילין עצמם. משא"כ כשולמד תורה — הנה התלהבותו ורתיחתו בלימוד התורה היא באופן ש"אורייתא הוא דקא מרתחא ליי" (תענית ד, רע"א); זה לא הוא ("ניט ער שרייט"), אלא זוהי התורה!

24 וכידוע שהמצוות הם לבושים, וכמ"ש (פייט דר"ה ויוהכ"פ) "לבושו צדקה", ואינם בדוגמת מאכל שנכנס בתוך מעיו של אדם ונעשה דם ובשר כבשרו (ראה תניא שם).

25 כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר בבת שחוק (ראה גם שיחת ש"פ עקב, כ"ף מנ"א תשט"ז סט"ז (תו"מ ח"י"ז ע' 156)): "הי יהודי בפטרבורג (לנינגרָאד) — הוא כבר בעולם האמת, ולכן לא אזכירו בשמו — תלמיד חכם מופלא (א" מורא'דיקער") שהי' יושב כל היום בתפילין, וכאשר מישהו הי' פוגע בו, הי' אומר לו, שידע שפגע בארון של תורה! ...

26 ש"נקראת על שמו, שנאמר (תהלים

א, ב) ובתורתו יהגה" (ע"ז יט, א).

אש, אין אור של גיהנם שולטת בו; ועד"ז בנוגע לסוג בניי שנקראים בשם זבולון, שלהיותם מלאים מצוות כרימון, אין אור של גיהנם שולטת בהם (אלא שרק אינה שולטת בהם, אבל פועלת את הענין ד"רחץ ה' צואת בנות ציון" (כפי שמביא רבינו הזקן בתניא אגה"ק (סכ"ב)), כך, ש"ע"פ פ"ס דתורתנו, תורת חיים, יוצא י"ח בעונש זה לכל הדעות, וזוכה ש"סר עונך וחסאתך תכופר" (ישעי' ו, ז)).

20 וכמבואר בתניא (פ"ה) — בהמשך ל"יחוד נפלא" שנעשה ע"י לימוד התורה — ש"ז"ש ותורתך בתוך מעי", "כמו שהלחם הגשמי זן את הגוף .. ונהפך שם להיות דם ובשר כבשרו".

21 מצד ענין הבחירה, ששייך רק כאשר יודעים שיש מציאות של רע בעולם, משא"כ מי שהוא צדיק גמור כל ימיו בגלל שלא ידע ממציאות של רע — הרי לא הי' אצלו ענין של בחירה. ולהעיר מהשקו"ט כיצד הי' ענין של עבודה אצל אדה"ר בג"ע, מאחר שבג"ע אין מציאות של רע (ראה גם סה"מ עת"ר (הוצאת תשע"ב) ע' שטו ואילך. וש"נ).

22 ומזה גופא מובן גם כיצד יכולה להיות מציאות של חטא אצל ת"ח: אם

המדורש וללמוד תורה; ואם הוא בגיהנם — הרי זו הוכחה שאינו ת"ח.

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס²⁷ בלקו"ש חט"ז ע' 434 ואילך.

* * *

ה. דובר בארוכה אודות מיהו יהודי — י"ל בפ"ע.

* * *

ו. דובר כמ"פ²⁸ אודות יום עשרים באב, שהוא "ארבעים יום קודם יצירת הולד"²⁹ — החל מ"יצירת הולד" בנוגע לאדה"ר שנולד בר"ה, ועד"ז בנוגע לכל אחד, שהרי "בר"ה יכתבון"³⁰, וההכנה לזה ארבעים יום לפני"ז היא בעשרים באב. ולכן מצינו אצל המקובלים, ובפרט בארץ ישראל, שהחל מעשרים באב מתחילים בהנהגות מיוחדות בקשר לר"ה³¹. ולכן, כאן המקום להזכיר בנוגע להכנות לר"ה — החל מימי הסליחות שלפנ"ז, ובכל חודש אלול שלפנ"ז,

ובנוגע לחודש אלול גופא הרי זה מתחיל מהנתינת כח על חודש אלול שישנה כבר בשבת מברכים אלול,

וכיון ש"מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת"³² — הרי זה מתחיל כבר בימים שלפני שבת מברכים חודש אלול, ועאכו"כ מיום הרביעי, כשמתחילים לומר בשירו של יום "לכו נרננה הקטן" (כלשון הידוע)³³, וכידוע שג' ימים לפני יום השבת, יום רביעי יום חמישי ויום ששי, נקראים "קמי שבתא"³⁴, ואז גם ה"טרח בערב שבת" (ש"יאכל בשבת") היא במדה גדולה יותר, ועד"ז בנוגע להכנות השייכות לשבת מברכים חודש אלול, שהוא חודש החשבון והההכנה לר"ה, לזכות לכתובה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה.

ולכן צריכה להיות התחזקות והוספה בימוד התורה וקיום מצוותי, ובפרט בצדקה ש"שקולה כנגד כל המצוות"³⁵ (כפי שדובר רבות במשך שנה זו בכלל, ובפרט בימים ובחדשים האחרונים),

וכיון שמסרו לי ששומעים את הדברים הנאמרים עתה, יחד עם

מזרחי) סימן סד. בס' יד אליהו (להרב סלאטקי, ירושלים תשכ"ג) מע' מנהגים).

(32) ע"ז ג, סע"א.

(33) ראה לקו"ד ח"א לב, סע"ב ואילך (נעתק ב"היום יום" כג כסלו).

(34) פסחים קו, סע"א.

(35) ב"ב ט, א. וראה תניא פל"ז (מח, ב).

(27) בשילוב ד"ה פדה בשלום תשל"ב.

(28) ראה שיחת כ"ף מנ"א תשכ"ט סל"ה

ואילך (תו"מ חנ"ז ס"ע 269 ואילך). וש"נ.

(29) סוטה ב, א. וש"נ.

(30) פיוט "ונתנה תוקף" בתפלת מוסף

דימים נוראים.

(31) ראה מנהגי הק"ק בית א-ל יכבך

(נדפסו בהקדמת ספר דברי שלום (להרא"ש

הניגונים כו', בכמה מקומות עד לקצוי תבל — מנוצלת הזדמנות זו לדבר על זה עתה, "קמי שבתא" במובן הרחב, בג' הימים שלפני שבת מברכים.

ז. ויש להזכיר גם אודות פרשת השבוע:

התחלת הפרשה היא: "והי' עקב תשמעון", דקאי על שכר המצוות — "למחר לקבל שכרם"³⁶, כפירוש המדרש³⁷: "שכרו בעקב אני נותן לכם"; וענין זה נעשה ע"י קיום התומ"צ בעקבתא דמשיחא (כפירוש הב' במ"ש "והי' עקב תשמעון")³⁸, שאז יקויים מ"ש "ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותך", ככל היעודים הטובים שנאמרו בפרשת השבוע.

וכן ישנו חלק הפרשה השייך ליום רביעי בפרט, מרביעי עד חמישי (כתורת רבינו הזקן³⁹) — שבו מדובר גם אודות מיתת צדיקים: ההילולא והיאָרצייט של אהרן הכהן, ש"קשה .. לפני הקב"ה כיום שנשתברו בו הלוחות"⁴⁰, ולאח"ז — "כשריפת בית אלקינו"⁴¹; אבל מיד לאח"ז מדובר אודות ההכנה לעלי' לארץ ישראל⁴² — שזהו ענין ביטול החורבן וענין הגאולה האמיתית והשלימה.

וזוהו גם הקשר עם מעלת חמשה עשר באב:

אע"פ שביום חמשה עשר שבכל חודש ישנה המעלה ד"קיימא סיהרא באשלמותא"⁴³, מ"מ, "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב"⁴⁴ דוקא, עוד יותר מחמשה עשר בניסן, יום ראשון של פסח, וחמשה עשר בתשרי, יום ראשון של "זמן שמחתנו".

ואז מתחיל הזמן שעליו נאמר⁴⁵ "מכאן ואילך דמוסיף (לילות על הימים לעסוק בתורה) יוסיף (חיים על חייו)" — הוספה בלימוד התורה, וכיון שלימוד מביא לידי מעשה, ניתוסף גם בקיום המצוות,

ובפרט החל מעשרים באב, ארבעים יום קודם יצירת הולד.

ח. ולא לדרשה קאתינא, אלא למעשה:

(40) פרש"י פרשתנו יו"ד, ו.

(41) ר"ה יח, ב.

(42) שם, יא ("קום לך למסע לפני העם ויבואו וירשו את הארץ גו").

(43) זח"א קנ, רע"א. רכג, א"ב. ועוד. וראה שמו"ר פט"ו, כו.

(44) תענית כו, ב (במשנה).

(45) שם בסופה (ובפרש"י).

(36) עירובין כב, א.

(37) דב"ר פ"ג, א (בסופה). הובא באוה"ת

פרשתנו (עקב) ע' תקג. וראה גם דב"ר שם, ג (בסופה).

(38) ראה רד"ה והי' עקב תשמעון גו' דש"פ עקב, כ"ף מנ"א תשכ"ז (תו"מ ח"נ ע' 281).

(39) סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (נעתק וש"נ).

(40) ב"היום יום" ב חשון).

יש לנצל את הימים עד שבת מברכים, ובמיוחד שבת מברכים עצמו — שבו יתברך חודש אלול "לששון ולשמחה לישועה ולנחמה", עם כל הברכות האמורות והכתובות בכל המקומות, שיומשכו למטה מעשרה טפחים — באופן המתאים לחודש אלול, חודש החשבון וההכנה לשנה הבאה, החל מר"ח אלול, שבו עלה משה להר לקבל לוחות שניות, ובו מתחילים ארבעים יום האחרונים — "האחרונים ברצון", כמו "הראשונים ברצון"⁴⁶, שאז היו בני קודם החטא; וכן יהי' גם בימינו — שעי' עבודת התשובה (הקשורה עם לוחות שניות דוקא) נזכה לתורתו של משיח. וכאמור, שהנתינת כח והברכה על זה — מתחילה משבת מברכים ו"מעלי שבתא" שלפנ"ז.

וכל ענינים אלו יש לעשותם מתוך שמחה וטוב לבב, שאז יעשו אותם באופן דמוסיף והולך ואור, ועד ש"לילה כיום יאיר"⁴⁷ אצל כל אחד בעבודתו ובחלקו בעולם, ועד ש"לילה כיום יאיר" בכללות העולם כולו, בביאת משיח צדקנו, שאז "ה' יהי' לך לאור עולם"⁴⁸, שלכן אין שינויים בין לילה ליום — "לילה כיום יאיר".

וכל זה יהי' בטוב הנראה והנגלה, ולמטה מעשרה טפחים.

* * *

ט. לפני ההמשך להמדובר לעיל בקיצור עכ"פ בנוגע לתורת אאמו"ר על הסוגיא במסכת תענית — יש להקדים: דובר לעיל (ס"ד) אודות הוספה בלימוד התורה ובהידור בקיום המצוות, ובפרט במצוות הצדקה ששקולה כנגד כל המצוות. ובכן: יש ה"קרן" שנקראת על שם אאמו"ר, שעל ידה מסייעים למטרות ידועות הקשורות עם תורה ומצוותי', כמדובר כמ"פ⁴⁹. וכל הרוצה להשתתף בודאי ינצל את ההזדמנות של עת רצון זו להשתתף בקרן זו, מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה של בשר ודם, ועיי"ז תומשך ברכת ה' כמה פעמים ככה, "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"⁵⁰ של הקב"ה, ש"לי הכסף ולי הזהב נאום ה' צבאות"⁵¹, גם כפשוטו.

(49) ראה גם

(50) נוסח ברכה הג' דברהמ"ז.

(51) חגי ב, ת. וראה קידושין בסופה.

(46) פרש"י תשא לג, יו"ד. עקב ט, יח.

יו"ד, יו"ד.

(47) תהלים קלט, יב.

(48) ישעי' ס, כ.

ומסתמא יתנו גם את הפיתקאות, כדי שכל הרוצה שיזכירוהו בעת רצון בקשר להתנדבות זו, יוכל לרשום שמו ושם אמו. (ואח"כ הוסיף:) נתנית הצדקה יכולים להתחיל גם באמירת לחיים, ואז תהי' הנתנה מתוך שמחה.

* * *

י. ועתה נבאר עכ"פ ראשי-פרקים בנוגע לסוגיא במסכת תענית: בנוגע לסיפור הגמרא "רב נחמן ורבי יצחק הוו יתבי בסעודתא, אמר לי' רב נחמן לרבי יצחק, לימא מר מילתא, אמר לי', הכי אמר רבי יוחנן, אין מסיחין בסעודה כו'. בתר דסעודא אמר לי', הכי אמר רבי יוחנן, יעקב אבינו לא מת כו', (ולאח"ז) אמר רבי יצחק כל האומר רחב רחב וכו'" — צריך להבין מהו קישור ג' המאמרים זל"ז? וגם בנוגע לנפק"מ להלכה — הנה בשלמא המאמר ד"אין מסיחין בסעודה שמא יקדים קנה לושט ויבוא לידי סכנה", הרי זו הוראה בנוגע לכל סעודה שבכל יום; אבל למאי נפק"מ המאמר ד"יעקב אבינו לא מת" והמאמר "כל האומר רחב רחב כו'" (כנ"ל ס"ג).

יא. הביאור במאמר "אין מסיחין בסעודה" — שר"נ הי' סבור שבאמירת דברי תורה בסעודה אין לחוש לסכנה, כיון ש"שלוחי מצוה אינן ניזוקין", ואמר לו ר"י שאין מסיחין בסעודה אפילו בדברי תורה⁵², כי, "היכא דשכיח (ויתירה מזה: "קביע") היזקא, שאני, שנאמר⁵³ ויאמר שמואל איך אלך (למשוח את דוד, ואע"פ ששלוחו של מקום הי', הרי הי' ירא) ושמע שאול⁵⁴ והרגני⁵⁵ — נכלל בשיחה שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפסה בלקו"ש חל"ה ע' 223 ואילך.

סעודתו; אבל בבוא זמן הסעודה, שעל ידה נעשה חיבור הגוף עם הנשמה — הרי זה ע"ד שמצוה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים דוחה אפילו לימוד התורה (מו"ק ט, ריש ע"ב), ולכן אין מסיחין בסעודה אפילו בדברי תורה. (53) שמואל-א טז, ב.

(54) דכיון שהמשיחה צריכה להיות על המעיין (כריתות ה, סע"ב), שזהו מקום פתוח, הרי זה דבר מפורסם שיוודע לכל. וברור הדבר שכאשר מלך שומע שמשחו מישהו אחר למלך, הרי זו מרידה במלכות שלו, וא"כ, הרי זה באופן ש"שכיח (או "קביע") היזקא". (55) פסחים ת, ב (ובפרש"י). וש"נ.

(52) והיינו, שבזמן הסעודה צ"ל הסעודה ע"פ תורה, ועד שהסעודה היא למעלה אפילו מתורה, שלכן "אין מסיחין בסעודה" אפילו בדברי תורה, "שמא יקדים קנה לושט ויבוא לידי סכנה".

ובהקדים — שלכאורה אינו מובן: "קנה" — קשור עם הדיבור בדברי תורה, ואילו "ושט" — קשור עם מאכל ומשתה (ש"הולך דרך הושט"), וא"כ, צריך להיות הסדר ש"יקדים קנה לושט"?

אמנם, במה דברים אמורים — שלא בזמן הסעודה, שאז הסדר הוא שאסור לאכול קודם התפלה, ולאחר התפלה צ"ל לימוד התורה ("מבית הכנסת לבית המדרש"), ולאח"ז אוכל

יב. ועתה נבוא לבאר המאמר ד"יעקב אבינו לא מת" ושייכותו לענינו:

לכל לראש בנוגע לשאלה למאי נפק"מ — הנה הנפק"מ לפועל היא בפשטות — לענין טומאה⁵⁶, דכיון ש"יעקב אבינו לא מת", וכהדגשת רש"י: "אלא חי הוא לעולם", הרי "מת מטמא ואין חי מטמא" (כלשון הידוע בגמרא⁵⁷). ואף שקברי צדיקים אינם מטמאין באוהל — הרי עדיין מטמאין במגע⁵⁸, משא"כ בנוגע ליעקב אבינו שלא מת, לא שייך ענין של טומאה כלל.

ויש לבאר גם המאמר עצמו — דלכאורה אינו מובן (כקושיית המפרשים⁵⁹): מדוע דוקא "יעקב אבינו לא מת", ולא אברהם ויצחק? הן אמת שיעקב הי' "בחיר שבאבות"⁶⁰, אבל מה הקשר של "בחיר שבאבות" עם הענין ש"לא מת" אלא חי?!

ובכן, ענין זה מובן מהמענה של ר"נ על שאלת ר"י "וכי בכדי ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא" — "מקרא אני דורש שנאמר וכו'", ש"עפ"ז מתורץ בדרך ממילא מדוע יעקב דוקא לא מת.

[כלומר: אצל ר"י הי' מובן בפשטות מדוע יעקב דוקא לא מת, ולכן שאל רק "וכי בכדי כו'"; אבל אצלנו יובן יותר ענין זה ע"פ דברי ר"י "מקרא אני דורש וכו'"].

יג. ביאור הדברים:

החילוק בין יעקב [שעיקר ענינו הו"ע התורה — "יושב אהלים", "אהלו של שם ואהלו של עבר"⁶¹, כמ"ש⁶² "ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל"] לאברהם [שעיקר ענינו הי' הכנסת אורחים] ויצחק [שענינו הי' חפירת בארות] הוא — כדברי הגמרא במסכת פסחים⁶³: "ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה, אמר, שמא חס ושלום יש במטתי פסול, כאברהם שיצא ממנו ישמעאל, ואבי יצחק שיצא ממנו עשו, אמרו לו בניו, שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, אמרו, כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד, באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", והיינו, שדוקא יעקב היתה "מטתו שלימה"⁶⁴.

56) ראה לקו"ש שבפנים הערה 14.

ב.

57) נדה ע, ב.

61) תולדות כה, כז ובפרש"י.

58) ראה מנחת סלת לחינוך מצוה צו.

62) תהלים עח, ה.

ועוד.

63) נו, א.

59) ראה חדא"ג מהרש"א. ועוד.

64) ויק"ר פל"ו, ה. פרש"י ויחי מז, לא.

60) שעה"פ תולדות כז, כה. וראה גם ב"ר

וראה פסחים שם. תו"כ בחוקותי כו, מב.

פע"ו, א. זח"א קיט, ב. קלג, א. קמו, ב. קעא,

ספרי ואתחנן ו, ד. האיזנו לב, ט.

ועפ"ז מוכן הטעם שרק בנוגע ליעקב אפשר לומר ש"לא מת" — לא רק בנוגע לנשמתו, שזהו אצל כל ה"צדיקים שבמיתתן נקראו חיים"⁶⁵, אלא בנוגע להגוף, ש"חי הוא לעולם":

גוף האדם — יש לו שייכות ונמשך אל הבנים, ע"י טיפת האב, כדאיחא בגמרא⁶⁶: "לובן שממנו גידים ועצמות וכו'".

וכיון שאברהם יצא ממנו ישמעאל, ויצחק יצא ממנו עשו — כידוע הדיוק בזה⁶⁷ שאמנם בא "ממנו", אבל באופן ש"יצא ממנו", כפי שנאמר לאברהם "גרש האמה הזאת ואת בנה"⁶⁸, ובנוגע ליעקב נאמר⁶⁹ "כי ביצחק יקרא לך זרע", ולא "כל יצחק"⁷⁰ — נמצא שחלק מגופו של אברהם נשאר אצל ישמעאל, וחלק מגופו של יצחק נשאר אצל עשו;

וכיון שחלק זה (מגופם של אברהם ויצחק) מת ביחד עם ישמעאל ועשו — שוב אי אפשר לומר על אברהם ויצחק ש"לא מת", אלא "חי הוא לעולם".

ורק יעקב ש"מטתו שלימה" (בנוגע לכל בניו, כולל גם "את דינה בתו"⁷¹) — "לא מת", אלא "חי הוא לעולם", כה"מקרא (ש)אני דורש, ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", והיינו, שהכתוב מבטיח ליעקב שכל זרעו של יעקב ישאר בחיים (שהרי אם חלק של זרעו לא יהי' בחיים ח"ו, הרי זה כמו אברהם או יצחק שיצא ממנו כו'), ובלשון הרמב"ם⁷²: "הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה .. ומיד הן נגאלין" [וענין זה נאמר בנוגע לכל ישראל, שהרי גבי יעקב לא נאמר "ביעקב, ולא כל יעקב"; אם הוא רק מזרע יעקב, מבטיח הכתוב ש"לא ידח ממנו נדח"⁷³], ועי"ז ש"זרעו בחיים" — "אף הוא בחיים".

יד. והנה, כאשר ר"נ אמר לר"י "הכי אמר ר' יוחנן יעקב אבינו לא מת" — לא היתה אצלו שאלה מהי מעלתו המיוחדת של יעקב לגבי אברהם ויצחק, שהרי פשוט הדבר שאברהם ויצחק יצאו מהם כו', ורק

(70) פרש"י ויצא כח, טו.

(71) וישלח לד, ה. ויגש מו, טו.

(72) הלי' תשובה פ"ז ה"ה.

(73) ע"פ שמואל"ב יד, יד. וראה הלי' ת"ת

לאדה"ז פ"ד סה"ג. וש"נ.

(65) ברכות יח, סע"א.

(66) נדה לא, א. הובא בתניא פ"ב.

(67) ראה לקו"ת ואתחנן ה, א. שה"ש ט.

ד. ובכ"מ.

(68) וירא כא, יו"ד.

(69) שם, יב.

יעקב היתה מטתו שלימה; שאלת ר"י היתה "וכי בכדי ספדו כו'", ועל זה השיב לו ר"נ "מקרא אני דורש וכו'":

ובהקדים — שלכאורה אינו מובן איך מתורצת השאלה "וכי בכדי ספדו כו'" עי"ז ש"מקרא אני דורש וכו'":
בפירושו רש"י: "והאי דחנטו חנטיא, סבורים היו (נדמה להם) שמת (אבל חי הי')". ואינו מובן:

א) אם הסיבה לכך ש"חנטו חנטיא" היא בגלל ש"סבורים היו שמת" — למה הוצרך ר"י לומר "מקרא אני דורש וכו'"; הי' לו לומר ש"סבורים היו שמת", ולא ידעו ש"לא מת"?

ב) מדוע אמנם לא ידעו חנטיא ש"לא מת": בשלמא אם הענין ד"יעקב אבינו לא מת" הי' בנוגע לנשמה — הי' מובן מדוע לא ידעו חנטיא ש"לא מת", כיון שאין להם שייכות כלל לנשמת יעקב, שאין ביכלתם למששה כו'; אבל כיון שהענין ד"יעקב אבינו לא מת" הי' בנוגע לגוף — מהו הפירוש "סבורים היו שמת", הרי הם חנטו את הגוף, וא"כ היו צריכים להבחין שהוא חי, שהרי אינו דומה מישוש וחניטת גוף חי לגוף שאינו חי?!

בפשטות יש לומר הביאור בזה — שבשעת מעשה הרגישו שיש בגופו חיות, אבל לא ידעו באיזה מצב יהי' הגוף מחר ומחרתיים, וכדי להבטיח שגם למחרת, כשיתחיל ענין המיתה, ישאר הגוף שלם, הוצרכו לחנוט את הגוף מבעוד מועד, קודם שמתחילים בגוף ענינים של הרס כו' (כמבואר במפרשי סוגיא זו בפירוש ענין החניטה⁷⁴).

אבל באמת אין צורך לומר שחנטו חנטיא בגלל הספק בנוגע למצב הגוף של יעקב לאחר זמן, אלא יש לומר שהיו סבורים שבודאי יש צורך לחנוט את יעקב, בגלל שלדעתם לא יתכן שישאר חי לעולם, עי"ז שהי' "זרעו בחיים", כדלקמן.

טו. ובהקדים — שמצינו⁷⁵ שאצל המצריים היתה "חכמת מצרים" בכ"כ עניני שכל, כולל גם חכמת הנפש.

ובפרט ע"פ ע"פ הידוע שהיתה לפרעה ידיעה בשם אלקים (ורק בנוגע לשם הוי' אמר "לא ידעתי את הוי'")⁷⁶, והרי הפירוש ד"אלקים" ע"פ שו"ע (ועאכו"כ ע"פ קבלה וחסידות) הוא בעל הכחות כו'⁷⁷, שקאי על כל עניני הטבע, כולל גם נפש האדם שהיא חלק מהטבע.

74) ראה פי' גאון יעקב לעין יעקב שם. 75) ראה ת"מ חט"ו ע' 80. וש"נ.
76) ראה ח"א קכה, סע"א (במהנ"ע). 77) ראה טושו"ע ואדה"ז או"ח ס"ה.

וא"כ, בודאי ידעו שנפש האדם ועאכו"כ גוף האדם קשור עם הבנים, כך, שקישור הנפש בגוף אצל יעקב תלוי באופן הנהגת הבנים. ובכן: אע"פ שיעקב הי' צדיק, וברך והדריך את בניו בכל ההוראות בקשר להנהגה בדרך התורה והמצוה, כך, שהם בבחי' "שלוחי מצוה", מצד כח התומ"צ, אבל אעפ"כ, מצד כללות הענין ד"ראה נתתי לפניך גו' את החיים ואת הטוב" וגם את הפכס⁷⁸, ובפרט כשנמצאים במצרים, "ערות הארץ"⁷⁹ [והרי ידעו שלאחרי קבורת יעקב חוזרים בניו למצרים, ששם השאירו את טפם כו'⁸⁰, ולא עוד אלא שרצונם הי' שבנ"י ישארו במצרים עד עולם, שלכן השליכו את ארונו של יוסף לנילוס כדי שבנ"י לא ימצאו אותו, ובמילא לא יוכלו למצאת ממצרים⁸¹], הרי זה מעמד ומצב ש"שכיח (ו"קביע)", היזקא", כך, שלדעתם הי' ברור שעכ"פ חלק מזרעו של יעקב לא ישאר בחיים, ובמילא, גם יעקב לא יוכל להשאר חי לעולם, אלא יהי' באותו מעמד ומצב כמו אברהם ויצחק כו'.

ועפ"ז מתורצת השאלה "וכי בכדי חנטו חנטיא כו'" — שהרי הענין ש"יעקב אבינו לא מת" מיוסד על זה ש"מקרא אני דורש שנאמר ואתה אל תירא עבדי יעקב .. כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", שזוהי הבטחה שנאמרה ע"י הנביא לאחרי כמה שנים ודורות, אבל לולי זאת, ע"ד הרגיל, הרי זה מעמד ומצב ש"שכיח היזקא", כנ"ל.

וזהו הקשר בין שני המאמרים — "אין מסיחין בסעודה" ו"יעקב אבינו לא מת" — שבשניהם מודגש הענין ד"שכיח היזקא".

טז. ועתה נבוא לבאר המאמר הג' — "כל האומר רחב וכו'":

לכל לראש — בנוגע לנפק"מ לדינא:

איתא במשנה במסכת זבים⁸²: "בשבעה דרכים בודקין את הזב (משום דאינו מטמא מחמת אונס), עד שלא נזקק לטומאה (דהיינו כשרואה ראי' שני' שבה הוא נעשה זב (ובראי' שלישית מביא קרבן⁸³) .. אבל ראי' ראשונה מטמאה באונס טומאת ערב כדין בעל קרי, ומצטרפת עם השני' ואפילו שהיתה באונס), במאכל ובמשתה .. ובהרהור". ועל זה מחדש ר' יוחנן שה"שבעה דרכים" שנימנו במשנה (שבהם

(81) ראה דב"ר פי"א, ז.

(82) פ"ב מ"ב (ובפי' הרע"ב).

(83) מגילה ח, א.

(78) כנ"ל הערה 19.

(79) מקץ מב, ט. שם, יב. וראה קה"ר

פ"א, ד.

(80) ויחי נ, ח.

לא נזכר ענין של דיבור, הזכרת שם שיכולה לעורר תאוה) הם ענינים השווים בכל אחד, אבל ישנו ענין נוסף שיכול לגרום ראי' באונס — "האומר רחב רחב" ו"יודעה ומכירה" (שלכן אין זה שוה לכל), שיעי"ז נעשה בעל קרי, ובמילא, אם תהי' זו ראי' שני', לא יהי' לו דין של זב, כיון שראה באונס.

ונפק"מ לדינא גם לאחרי שרחב לא נמצאת בעולם — כי, אע"פ שרחב היתה אשה יפה באופן שלא הי' לעולמים, הרי יכול להיות שתהי' עוד הפעם מציאות של אשה יפה בדוגמת יפי' של רחב בדור שלה, ויהי' יודעה ומכירה.

אך כיצד אפשר לשער אם היא יפה כמו רחב אם לאו (הרי בדורות המשנה לא ידעו כיצד היתה נראית רחב, כיון שלא היו תמונות כו') — הרי זה קשור עם הענין ד"שכיחא היזקא" (כבב' המימרות שלפנ"ז):

כיון שהענין ד"שכיחא (ועאכו"כ "קביע") היזקא" הו"ע חזק בטבע עד כדי כך שאפילו "שלוחי מצוה" צריכים להזהר מזה [כמובן מדברי שמואל שהי' ירא לקיים את שליחותו של הקב"ה למשוח את דוד, באמרו, "איך אלך ושמע שאול והרגני", וכהסיום בגמרא⁵⁵ שהקב"ה הסכים לכך, ולכן נתן לו עצה: "ויאמר ה' עגלת בקר תקח בידך וגו'"⁵⁶] — הנה אם יש אשה שיודעים ומכירים אותה שבכל פעם שמזכיר את שמה נעשה בעל קרי, הרי זו הוכחה שזהו מעמד ומצב ד"שכיחא היזקא".

יז. ועוד ענין בקישור ג' המימרות:

במימרא הא' מדובר אודות חשיבות ענין הסעודה ("אין מסיחין בסעודה"), שענינה לחבר את הנפש עם הגוף.

ובמימרא הב' מדובר אודות המשך חיבור הנפש בגוף גם בתקופה שבה אין כבר ענין של אכילה ושתי' (סעודה) — "יעקב אבינו לא מת", "אלא חי הוא לעולם".

ובמימרא הג' מדובר אודות הענין ההפכי — "האומר רחב רחב מיד נקרי" — היפך מעלתו של יעקב, שאודותיו מצינו חידוש גדול בגמרא במסכת יבמות⁸⁴: "אטו כ"ע יעקב אבינו הוא, דכתיב בי'⁸⁵ כחי וראשית אוני, שלא ראה קרי מימיו", היינו, ש"זרעו" הי' באופן שנעשה מזה ענין של "חיים" — "זרעו בחיים" עד סוף כל הדורות, ולא באופן שהולך לאבדון רח"ל, שזהו ענין של היפך החיים, כמ"ש הרמב"ם⁸⁶

(86) הלי' דעות פ"ד הי"ט.

(84) עו, א.

(85) ויחי מט, ג.

ש"שכבת זרע היא כח הגוף וחייו ומאור העינים, וכל שתצא ביותר, הגוף כלה וכחו כלה וחייו אובדים כו".

וענין זה קשור עם "האומר רחב רחב כו" — כידוע מ"ש בספר יצירה⁸⁷ ש"ברית המעור" היא כנגד "ברית הלשון", והזהירות בברית הלשון (שלא לומר "רחב רחב" וכיו"ב) מסייעת בזהירות ושליטת העינים הבלתי-רצויים של "ברית המעור", אלא באופן שיהי' "זרעו בחיים".

וזהו גם סיום הסיפור בגמרא "כי הוו מיפטרי מהדדי, אמר לי', ליברכן מר, אמר לי' וכו' יהי רצון שיהיו צאצאי מעיך כמותך" — שבהמשך למימרות הנ"ל נאמרה גם הברכה בקשר לענין ד"זרעו", שיהיו כמותו כו'.

יח. ויה"ר שכל אחד יזכה לקיום ברכה זו — "אילן במה אברכך .. שיהיו פירותיך מתוקין .. שיהא צילך נאה .. שתהא אמת המים עוברת תחתך", ועד לתכלית הברכות: "שכל נטיעות שנוטעין ממך יהיו כמותך", ודוגמתו בנמשל, "שיהיו צאצאי מעיך כמותך" — "זרעו בחיים", בנים ובנות עוסקים בתומ"צ, באופן דהולך ומוסיף ואור.

וכך מעמידים "צבאות השם", "עד שיכלו כל נשמות שבגוף"⁸⁸, ואז יוצאים לקבל פני משיח צדקנו, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"⁸⁹, כפי ש"יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים"⁹⁰, באופן ש"בני ישראל יוצאים ביד רמה"⁹¹, ובקרוב ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה].

(89) בא יו"ד, ט.

(90) שם יב, מא.

(91) בשלח יד, ח.

(87) פ"א מ"ג. וראה גם ר"ח שער הקדושה

פ"א. של"ה שער האותיות אות ש'. ועוד.

(88) בימות סב, סע"א. וש"נ.

הוספה

[תמוז, ה'תשי"מ]

עפכהנ"ל ה"ז בגדר מת מצוה – ויתיעץ ברבני אני"ש ש"י הצריך
להשתדל להעבירו לאה"ק וכו', לסדר אמירת קדיש וכו' – ובפרט שהרי תמיד
תרם לענייני ליובאוויטש וכו'.

לדאבוני הגדול אני צריך להודיע הידיעה דלהלן.
כשהייתי ב נודעתי שר' ב"ר ע"ה
נפטר בהיותו שם בחורף, נסעתי תיכף על ביה"ח
למצוא היום שנפטר כי האנשים שם לא ידעו בדיוק אבל
לא מצאתי שום סימן על הקבר, במשך הימים שחזרתי לכאן
השתדלתי להתקשר בטלפון עם האלמנה והיום דברתי עמה ואמרה
שנפטר, על שאלתי מדוע לא הודיעה? אמרה שלא הי' לה
המוט להודיע ידיעה כזו, נמצאת לבדה ב וחושבת ליסע
ולהתיישב אצל בנה ב .

יוסף יוסף

אשר לא ידע את אלוה-
ויתיעץ דודק אנשי הצדיק
הגאון הרעידו אה"ק ופ'
אשר יאירת עדין ופ' - וקברו
אשר יאירת עדין ופ' - וקברו

מצילום כתי"ק, על גליון מכתבו של מו"ה יוסף מנחם מענדל טענענבוים – בו כותב:
"לדאבוני הגדול אני צריך להודיע הידיעה דלהלן: כשהייתי ב... נודעתי שר'... ב"ר... ע"ה
... נפטר בהיותו שם בחורף. נסעתי תיכף על ביה"ח [=בית החיים] למצוא היום שנפטר, כי
האנשים שם לא ידעו בדיוק, אבל לא מצאתי שום סימן על הקבר. במשך הימים שחזרתי לכאן
השתדלתי להתקשר בטלפון עם האלמנה, והיום דברתי עמה ואמרה שנפטר...; על שאלתי
מדוע לא הודיעה? אמרה שלא הי' לה המוט [=אומץ] להודיע ידיעה כזו. נמצאת לבדה ב...
וחושבת ליסע ולהתיישב אצל בנה ב...". – אגרת נוספת אליו – אג"ק ח"ד אגרת א'קמ.

לעילוי נשמת

אמנו מרת רחל לאה ע"ה

בת הרה"ח הרה"ת ר' דוד ע"ה **בראָוּמן**

נלבי"ע ערב ש"ק פרי עקב, בעלות המנחה

כ"א מנחם-אב, ה'תשס"ה

אבינו הרה"ח הרה"ת ר' יהושע ע"ה

ב"ר **מרדכי שמואל** ע"ה

מונדשיין

נלבי"ע ב' טבת, זאת חנוכה, ה'תשע"ה

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות משפחתם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות